

א [תקנון סה. ע"א].
ב [תקנון לב. ז"ק. תת].
ג [ז"ל לתקנון].

הגהות הב"ח

א) נבי' דלמד ליה מא
נטל זרוב דפחת ליה
מלא: (ב) רשב"ם ד"ה בני
רב ותי' מתיין שאלמ' לו
בתני לו: (ג) ד"ה ונה
מכר ותי' אי' יהיב את
דודי מקמי דמחזיק לא
קני: ועס חז"ל מה שאין
בשניה. י"ב פי' דכספ' ו
בשטר אין מוטיל קנין עשה
אמת לשאר עדות: (ד) ד"ה
אזל כספתא ותי' במתנה זו
כלום כדאמרין: (ה) ד"ה
דלמ' שאל' בני גר
שהיה: (ו) ד"ה אלימא ותי'
שלא יכנסו בו כרדי את
(ז) ד"ה לזמן ותי' מיכר את
המים: (ח) ד"ה מחזיק ותי'
דקני' זה פורתא חלקמן:
(ט) תוב' ד"ה ה"ו ותי'
ל"ג ליה דהיי' מצי לממר
ותי' לא עיילי בה ה"ו ותי'
כספרי' דגרסי דמעיקרא:

מוסף תוספות

א. דמסירת מפתח כאומר
לו לך חזק וקני. רשב"ם.
ובכשיחזיק יקנה. ר"ן.
ב. דאחרי שאין בידו
מפתח איך יכנס ויברוק.
מ"ס פסחים ד. וע"ש.
ג. ומעיקרא מנכ' דמשום
דבדיקת חמץ דרבנן,
דמדאורייתא
בבלמא סגי, לא הטיילו
חובה זו אלא על מי שספק
בידו לעשות יותר והוה מי
שהמפתח בידו. ג. כדרך
שהבעלים נותלים בחינם
כדי למנוע מהם רגל כל
אדם. רשב"ם. ועין מיטע"א.
ד. ופתיחה בית נמי (והיא
קאמר בהזרק. ותיחוד
ותפחה) אין דרך בני אדם
לפתח בית שאינו להם
כשהוא נעול בתוך. רבתי
יונה. ועין רשב"ם. ה. עין
ר"ן.

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

נג.

עין משפט גר מצוה

ר"ב א מ"י פ"א מהל'
מכירה הל' ח סמנ'
עשין פ"ב טו"ע ח"מ סי'
קנז ספיק' ז'
ר"ב ב מ"י ש"ס הל' יא
טו"ע ש"ס ס"ד ועשין
בגור זכ"ב:
ר"ב א ג"י טו"ע ש"ס
ספיק' ה'
ר"ב ד מ"י טו"ע ש"ס
ספיק' ד'
ר"ב ה מ"י טו"ע ש"ס
ספיק' ה':
ר"ב ו מ"י ש"ס הל' יב
טו"ע ש"ס ספיק' ו'
ר"ב ז מ"י פ"א מהל'
ומיה הלכ' סמנ' ש"ס
טו"ע ח"מ ט"ו עניה ספיק'
ח:

רבינו גרשום

א"ע דמחזיק המקבל לא
זקן עד דאמר ליה המוכר לך
חוק וקנה: במתנה היאך.
צריך למימר ליה לך חזק
וקנה או לא. מי אמרין
בעין יפה ונתן וקנה המקבל
א"ע דלא אמר ליה לך חזק
וקנה: גר גר. שהיה קרוב
לשורה והשלימו המקבל
לשורה: שיכנס ויצא בה.
ד"ך אוחה פריצה הויא
חזקה: דמעיקרא בשגורה
הנותן הוה סלקי ליה אינשי
על אוחה גרד ועכשו
הבביוהו הוה מקבל דלא יכלי
אינשי למסלק לה: טובא
עבר. ואמאי קרי ליה כל
הנותן הוה סלקי ליה אינשי
את השדה: נטל ואפיק מ"א
מניה. שהיה כל השדה
מלאה וכל היא יכולת לצאת
ממנה ונטל זה צרור אחד
מפאת השדה ויצאו המים
דרך נטילת הצרור: האי
מברחי ארי. כלומר מה
חזקה הויה זו הא מצי
למיר ליה הנותן או אחד
מן האוחין מצוה בעבת
השצלת כספי כי כן חובה
לבר ישראל להציל ממון
חבירו ולא הויה חזקה:
אלא נתן צרור דצמד לה
מ"א. שהיתה שדה בית
השלחן דצריך לה מים
הרבה וצמד לה. שספק
בצרור דרך צאת המים שלא
יצאו מן השדה ולא סגי
לה בלי מים: נטל דפתח
לה מ"א. שנטל צרור א'
ועשה דרך למים ליכנס
דבענין זה רדאי [הוי']
חזקה: ב' שדות. של נכסי

שלא בפניו ל"ל כו'. אם בלא להחזיק שלא בפניו דמוכר כגון צעיר אחרת או אפי' באותה העיר שלא מדעתו של מוכר לא הויה חזקה אלא א"כ א"ל מוכר ללוקח לך חזק וקני ואפי' אם נתן לו מעות לא קני במעות כגון צעיר כמותנין שטר דאין הכסף מועיל עד שיחזיק או עד שיכתוב השטר כדאמר' בפ"ק דקדושין (דף

טו) עלה דהן משנה נכסיש גיש להס' אחריות נקנין בכסף כו' אמר רב ל"ש אלא במקום שאין כותבין את השטר אכל במקום שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב לו את השטר ואי פריש פריש שפירש בכסף האקנה קנין גמור בלא חזקה ושטר אכל מסתמא לא קני במעות עד דמחזיק: עני רב. הך ברייתא הוה שמייעא ליה דקתני בפניו אכל שלא בפניו לא הויה חזקה עד דא"ל בהדיא לך חזק וקני וקמבעטא ליה מי לימא דבמכירה מיירי אכל במתנה מכיון שאמר לו (ו) נותנינו לו קרקע זו והלך והחזיק שלא בפניו הויה חזקה ואע"ג דלא א"ל לך חזק וקני וכדמפרש טעמא לקמיה דנותן בעין יפה נתן או דלמא לא שאל: מאי סייעי ליה לנאכל. במתנה טפי ממכר ק"ו הוה דלא קני עד דא"ל לך חזק וקני: ומה מכר דקיידי ליה זוזי. לוקח למוכר היום ולמחר לאחר שיחזיק שהרי ע"מ כן הוה מחזיק כדי לפרוע דמים למוכר דמוכר לא מפסקי כיון (א) דקבל כל הדמים א"י יהיב ליה (ב) מקמי דמחזיק וזי' לא קנה כדפרישית לעיל וכגון במקום שכותבין את השטר כדמתי' בקדושין (דף טו) מכר לו י" שדות צ"י מדינות כיון שהחזיק בשדה אחת קנה כולן מה שאין בשניה דג"ל שנתן לו דמי כולן כו' אלמא אחר נתינת דמים בעין חזקה ואפי' אי

א"ל מוכר ללוקח לך חזק וקני הוה חזקה ואי לא לא: מפנה. דאין לו כי אם חסרון ממונו לא כל שכן דלריך למימר ליה לך חזק וקני ולא ליהו חזקה עד דא"ל דלמא לכשיירא להחזיק כבר חזר ממנתו: ורב דקבעי לה סבר איכא למימר מהוין דיהב במתנה בעין יפה יהיב שמתנת חביבה נתן לו והלכך ניחא ליה שילך ויחזיק ואיכא למימר דכמאן דא"ל דמי והלכך מספקא ליה. ושמואל נמי דשמיטא ליה ס"ל היכא אמרינן בעין יפה נתן ה"מ כגון לאחר שהחזיק ונתקיימה המתנה הוה דאמרין בעין יפה נתן לו מכל וכל שלא שייך לעצמו במתנה זו (י) דלמאן לעיל [נא]: המוכר שדהו לאשתו קנתה והבעל אוכל פירות במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות אכל כל זמן דא"ל דלמא להקנות המתנה לא הוה מספקא א"ן לנו לומר שנתן את שלו במתנה עד דמפרש ואומר לך חזק וקני: דאמר שמואל (י) גרד גרד. שהיה צנוי פחות מ"י והשלימו לעשרה לפי שלא יוכלו לעלות עליו וליכנס בשדה: פרץ פריסה. החזיק הפריסה: דמעיקרא. כשהיה פחות מ"י לא הוה סלקי לה אין יכולין לעלות דרך עליו ליכנס בשדה כגון שהיה עשוי בשפוע או היה צנוי על מקום מדרון: והשפא נמי לא סלקי לה מאי קעביד. ואמאי הוה חזקה דכל צנין צורך לא הויה חזקה: ואלא דמעיקרא הוה סלקי לה. מיהא בדוחק והשפא שהשלימו לעשרה לא סלקי לה כלל טובא עביד ואין זה ראוי לקרות כל שהוא ואע"פ שבנין כל שהוא גרד: והשפא סלקי לה בדוחק. והיינו כל שהוא דכל שהוא אהני דהא אכתי סלקי לה קתא. והאי דנקט שמואל והשלימו לעשרה לאו דוקא דה"ה לפחות מ"י (והוה) דהשפא אהני להכי דסלקי בדוחקא ומעיקרא הוה סלקי לה בדוחקא ואורחא דמילתא נקט דסתם השלימו לעשרה מעיקרא סלקי לה בדוחקא והשפא סלקי לה בדוחקא: והשפא קעייני לה בדוחקא. דפורתא אהני. ולא בעי לתרזי דמעיקרא לא עיילי כלל והשפא עיילי לה בדוחק דטובא עביד דשווייה פתח. ובזי נעל כל שהוא נמי איכא לפרושי כה"ג שסתם פתח סמימה כל שהוא דמעיקרא עיילי לה בדוחקא א"י שקבע מנעול בלתי נעול צו דהיינו צנין אכל סגר את הדלת ונעל במפתח צנכסי הגר אינה חזקה דאין זה אלא עושה מלואה לשמור בית חבירו ומצריח ארי מנכסי חבירו הוה כללקמן בשעתין. ואע"ג דבזי שכירות צמים אפסיס (דף טז) משמטר לו מפתחות הוי במפתחות שוכר ויהי' לגבי לקנות ה"מ צנכסי ומשפיר לחבירו אכל צנכסי הגר מ"י מסר לו מפתחות שיקנה הלכך צנין כל שהוא: נאן לרזי. צנור שבגדר השדה. וכולה שמעתי' אכנסי הגר קאי ויהי' לקונה דבר מחבירו: נעל לרזי. מן הגדר ועשה צו נקב: ה"ו חזקה. וכגון דמהני לשדה כדמפרש ואזיל: מאי נתן כו'. למאי אהני האי נתינה ונטילה דליהו חזקה: אילימא נתן לרזי וסכר מ"א. ראה נהר שוטף ורואה ליכנס דרך נקב וצא זה וסתם את הנקב בצרור וסכר את המים מן השדה שלא יכנסו צו (י) שלא ישטפו את השדה: ואפיק מניה מ"א. שנאספו לה מים בצד החמד ועשה נקב בצד השני כדי שיצאו לחוץ: האי מצריח ארי וכו'. הא למה זה דומה למשיב אצידה דכל ישראל מנוזין להציל ממון חביריהם מן ההיזק ואין קרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופך שעושה צו צנין או כל מיקון הצריך לו לשדה כגון משקה מים או זומר או זורע או חורש: דלמד לה מ"א. כמו אמר פתיל (במדבר יט) וימקדו לבעל פעור (מל"ט קו). חיבר (י) המים שכתבו שלא יאכל לחוץ חוה כמו משקה את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומייפ' שבהקדמה זו: ע"י דפסח ליה מ"א. כגון דרפכ מהן. כדלקמן גמ' ודאן ודאן שכתובל: ו"א אפי' ארי צ"י שדות. של גר המסוכן זה לזה אלא שיש מזה אחד ביניהן: החזיק בנאחס מהן. כגון דרפכ מהן (י) כדלקמן גמ' ודאן ודאן לקנותה לצדה ולחצרתה לא נתן לצד לקנותה קנאה לאותה שדה לצדה ואי לא הוה מ"א צינתיים הוה קני את כולה מסתמא בחפירה כל שהוא:

ה"מ צנכסי ומשפיר לחבירו דאיכא דמסר ליה דליקני אכל צנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דצהדיא אמר צפרק הפרה (צ"ק דף נב. ושם ד"ה מיון) דלא קנה במסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יטכרד לומר לו לך חזק וקני"א ודוקא גבי בדיקת חמץ הוה דמלי צנכסית מפתח דמי שמפתח צידו עליו לצדוק לפי שצידו ליכנס ולצדוק

ומה שפי' נמי דלא קני צנעילת דלת לא משמע כן בגיטין צהורק (דף עז: ושם) דקאמר תיזיל איחי ומיחוד ומפתח אלמא צנעילה למודה קניא שלא היטה יכולה לעשות מנעול דצשצת היה ואפי' דאסור לקנות צשצת צשכ"מ שרי שלא מטרף דעתו עליו כדאמר לקמן ולא דמי נעילת דלת למצריח ארי דדוקא נתן לרזי דסכר מניה מ"א הוה דלאמר צסמוך דהוי מצריח ארי אכל הכא שנועל צפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס' מוכח מילתא שהצית הוה שלו וקני צנעילה לחוד^ט וכן מוכח לקמן (דף נו) גבי הא דמתן אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להם חזקה ופרך צגמ' מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר עולא כל שאילו צנכסי הגר לא קנה כו' וקתני סיפא הכניס מרגולין בתוך הצית ה"ו חזקה וקנה נמי צנכסי הגר וה"ט דהתם דקנה משום דמסתמא כשנתן שם מרגולין נעל דלת לשמן אלמא דקנה צנעילה אכל קשה לרשב"א דאמר לקמן הצונה פלטרין צנכסי הגר וצא אחר והעמיד לן דלתות קנה והתם מיירי צנעל דאי לא נעל אמאי קנה הא צנני צעלמא הוה דאפיך כמו קמא שכל אדם יכול ליכנס כשלא נעל אלא ודאי צנעל איירי ומשמע דוקא שהעמיד דלתות

אכל לא העמיד דלתות לא קנה צנעילה: (לעיל) נע"ל וגרד ופרץ כ"י שהוא. פ"ה ל"ג צנניו משום צנכסי הגר לא שייך לפניו ואינה קשה דאיכא למימר משום דנותן מחזיק ואחין שחלקו נקט צנניו ומיהו ל"ג ליה דדייק צגמ' אצרייתא דרב שרביא צנניו אין שלא צנניו לא ואמתני' ה"ל למידק ועוד דבעי רב במתנה היאך מפשוט ממתני' דלנותן מתנה קתני צנניו אי גרס לה: (לעיל) אצ"ן כ"ל הני צ"א בני חזקה ניהו. פירוש דמשמע ליה דצ"ל צנחוקא הוה דבעי ג"ש חזקה כלומר צנניו חזקה אכל צננות כו' מש"ה פריך אטו הני כגון נותן מתנה והאחין שחלקו לאו בני חזקה ג"ש נינהו: אמר שמואל ומאי תבעי ליה אבא ומה מבר כו'. אע"ג דשמואל אית ליה ספ"ק דצ"מ (דף טז) דיפה כח מתנה מבח מוכר לענין דלא טריף מנייה את השצח היינו אחר שכבר נתקיימה המתנה כדפ"ה: דה"ה פריצה היבי דמי אי"לימא דמעיקרא לא עי"י בה והשתא נמי י"א עי"י בה מאי עבר. נראה ל"ג (י) דהכי מניין למימר השתא נמי לא עיילי הא כדי שיכנס ואלא בה קאמר לך נראה כספרי' דגרסינן דמעיקרא לא עיילי בה והשתא עיילי בה טובא עביד: מ"א עבר. ואין זה כל שהוא אלא כו' ונעל נמי כל שהוא כריך ליישב כעין הני"ב:

אותה

והיינו כל שהוא דכל שהוא אהני דהא אכתי סלקי לה קתא. והאי דנקט שמואל והשלימו לעשרה לאו דוקא דה"ה לפחות מ"י (והוה) דהשפא אהני להכי דסלקי בדוחקא ומעיקרא הוה סלקי לה בדוחקא ואורחא דמילתא נקט דסתם השלימו לעשרה מעיקרא סלקי לה בדוחקא והשפא סלקי לה בדוחקא: והשפא קעייני לה בדוחקא. דפורתא אהני. ולא בעי לתרזי דמעיקרא לא עיילי כלל והשפא עיילי לה בדוחק דטובא עביד דשווייה פתח. ובזי נעל כל שהוא נמי איכא לפרושי כה"ג שסתם פתח סמימה כל שהוא דמעיקרא עיילי לה בדוחקא א"י שקבע מנעול בלתי נעול צו דהיינו צנין אכל סגר את הדלת ונעל במפתח צנכסי הגר אינה חזקה דאין זה אלא עושה מלואה לשמור בית חבירו ומצריח ארי מנכסי חבירו הוה כללקמן בשעתין. ואע"ג דבזי שכירות צמים אפסיס (דף טז) משמטר לו מפתחות הוי במפתחות שוכר ויהי' לגבי לקנות ה"מ צנכסי ומשפיר לחבירו אכל צנכסי הגר מ"י מסר לו מפתחות שיקנה הלכך צנין כל שהוא: נאן לרזי. צנור שבגדר השדה. וכולה שמעתי' אכנסי הגר קאי ויהי' לקונה דבר מחבירו: נעל לרזי. מן הגדר ועשה צו נקב: ה"ו חזקה. וכגון דמהני לשדה כדמפרש ואזיל: מאי נתן כו'. למאי אהני האי נתינה ונטילה דליהו חזקה: אילימא נתן לרזי וסכר מ"א. ראה נהר שוטף ורואה ליכנס דרך נקב וצא זה וסתם את הנקב בצרור וסכר את המים מן השדה שלא יכנסו צו (י) שלא ישטפו את השדה: ואפיק מניה מ"א. שנאספו לה מים בצד החמד ועשה נקב בצד השני כדי שיצאו לחוץ: האי מצריח ארי וכו'. הא למה זה דומה למשיב אצידה דכל ישראל מנוזין להציל ממון חביריהם מן ההיזק ואין קרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופך שעושה צו צנין או כל מיקון הצריך לו לשדה כגון משקה מים או זומר או זורע או חורש: דלמד לה מ"א. כמו אמר פתיל (במדבר יט) וימקדו לבעל פעור (מל"ט קו). חיבר (י) המים שכתבו שלא יאכל לחוץ חוה כמו משקה את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומייפ' שבהקדמה זו: ע"י דפסח ליה מ"א. כגון דרפכ מהן. כדלקמן גמ' ודאן ודאן שכתובל: ו"א אפי' ארי צ"י שדות. של גר המסוכן זה לזה אלא שיש מזה אחד ביניהן: החזיק בנאחס מהן. כגון דרפכ מהן (י) כדלקמן גמ' ודאן ודאן לקנותה לצדה ולחצרתה לא נתן לצד לקנותה קנאה לאותה שדה לצדה ואי לא הוה מ"א צינתיים הוה קני את כולה מסתמא בחפירה כל שהוא: